

Bayer Pharma iz Ljubljane z autanom, Krka Kozmetika iz Ljubljane z zaščitno kremo sun mix, Ljubljanske mlekarne iz Ljubljane z alpskim mlekom, ledenim čajem in sirom, Pivovarna Union iz Ljubljane z delovnimi kombinizacijami, osvežilnimi pijačami in pomočjo pri prevozu opreme, Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije z Letalsko brigado Slovenske vojske, ki je s helikopterji prevažala stroje in opremo na težko dostopna mesta, ter KIA Motors Company s terenskim avtom KIA sportage za prevoze opreme in na ogleda poti. Vsem tem se PZS in markacisti za pomoč najlepše zahva-

ljujejo, saj bi brez njihove pomoči akcije verjetno morali opravljati v manjšem obsegu.

Zdaj upajo, da jim bo kdo pomagal pri obnovi precej uničene osebne opreme, predvsem še planinskih čevljev. Markacisti namreč za delo na akcijah uporabljajo izključno svojo opremo od oblačil do obutve, ki je po dveh letih povsem uničena. Nemara bi pri tem lahko pomagale zavarovalnice, saj markacisti s tem svojim delom prispevajo k temu, da bi bilo v gorah čim manj nesreč. Če ta problem kmalu ne bo rešen, bodo nekatere od takih akcij prihodnja leta vprašljive.

OD LESENJAČE PREK SMUČARSKÉ DEPANDANSE DO ZAVETIŠČA GRS

STOLETNICA MOZIRSKE KOČE NA GOLTEH

ZORAN TRATNIK

Pred sto leti so mozirski planinci Savinjske podružnice Slovenskega planinskega društva postavili svojo (prvo) kočo na Mozirski (Golčki) planini, ki je bila četrta postojanka Slovenskega planinskega društva. V sto letih so koče dograjevali, gradili so nove, mnoge so pogorele, menjavali so se lastniki in upravljalci. Opisati želimo del te zgodovine, kot so jo videli glavni udeleženci in opisovalci.

48 PLANINCEV NA OTVORITVI

V zapisnikih odborovih sej Savinjske podružnice je dne 9. maja 1895 zapisano: »Gospod odbornik **Leopold Goričar** predlaga, da je pripravljen postaviti planinsko kočo nad Mozirjem v Loki nad Boskovcem proti temu, da podružnica oskrbni opravilo koče... Če bo to mogoče, že letos, ali pa šele prihodnje leto. Ta predlog se sprejme enoglasno.«

Dne 11. marca 1896: »... Zgradba te koče (Mozirske) je z ozirom na te darove in z ozirom na to, ker darujeta g. Leopold Goričar in g. **Feliks Tribuč** v Mozirju ves potreben les za njo, ker so lastniki dotičnega zemljišča že dali brezplačno dovoljenje za njeno zgradbo in so kmetje iz Št. Radegunde in Šmihelja obljubili vse potrebne vožnje opravljati, pastirji pa škodljive cepiti, popolnoma osigurana...«

Na zborovanju mozirskih članov Savinjske podružnice Slovenskega planinskega društva dne 16. maja 1896 v gostilni **Ivana Lipolda** je načelnik podružnice **Franc Kocbek** predložil temeljni načrt, stranski načrt in prerez Mozirske koče, ki so ga udeleženci soglasno potrdili: »Koča bo lesena, vodstvo gradnje prevzame L. Goričar, določitev prostora, kjer naj koča stoji, se prepusti L. Goričarju in F. Tribuču.«

Slavnostna otvoritev Mozirske koče na Golčki planini 5. oktobra 1896 je obširno opisana v Planinskem vestniku št. 10/1896. Iz članka izvemo, da je bila stavba lesena, 5 metrov dolga in 4 metre široka, krita s škodlami in opremljena z vsem potrebnim inventarjem. Slavnostne otvoritve se je udeležilo 48 planincev. »Vsem je jako

Mozirska koča na Golteh, kakršno so postavili leta 1896

ugajala prijazna koča, okrašena z zelenjem in mnogimi zastavami, z bližnje smreke pa je plapolala 6 metrov dolga slovenska trobojnica.« Kočo in razpelo je blagoslovil župnik **Ramor** iz Šmihela ob pomoči štirih duhovnikov. Rečički pevci so zapeli Aljaževu pesem »Triglav«, ki je vse silno navdušila. Slavnostni govornik je bil Fran Kocbek, tudi **J. Frischauf** je poslal pozdravno pismo.

Mozirska koča je do prve svetovne vojne uspešno delovala, obisk turistov je bil za tiste čase dober. Vojna na koči ni pustila večjih posledic.

LESJAKOVA BAJTA OB KOČI

Dogajanje ob Mozirski koči po prvi svetovni vojni je opisal **Janko Orožen** v »Zgodovini Celja in okolice II«: »Izmed starih koč je dobro uspevala Mozirska, ki je bila redno obiskana in je imela lep obisk. Mozirčani so jo po (prvi) vojni povečali.« Prva nova turistična stavba (Savinjske podružnice) tega razdobja je nastala leta 1929 na Golteh poleg stare, povečane Mozirske koče. Nova stavba je zelo koristila smučarjem. Novo kočo so zgradili Mozirčani sami in je — kakor stare — niso dali iz rok. ...« Potem se je poslovanje Mozirske koče poslabšalo in jo je morala prevzeti Savinjska podružnica (v Celju) ter poravnati nastale dolgeve.

- 12 -

Razpisnik
 o zbiranju mozirskih članov
 Savinjske podružnice Slov. plan. društva
 dne 16. maja 1936 v gostilni
 g. Ivana Lipold.
 Navzoči: Alojz Graniar, Leop. Graniar,
 Fran Graniar, Fran Kocbek, Ivan Lipold, dr. A.
 Kainbacher, Ivan Trdnik, in Feliks Trdnik.
 Načelnik Fr. Kocbek stvari odsvi-
 čuje zbiranje, prodajanje, da je zbiranje
 sklenilo v ta namen, da mozirski člani
 odločijo se, kaj bodo svoje imetje v stavbi
 Mozirske Koče.
 Na to predložijo načrte, nameni:
 temeljni načrt, stranski načrt in presek
 v Mozirski koči. Načrti se bodo dali raz-
 pravi in pregledati. Koča bo delovala
 podtvo izgleda polovice g. dr. Graniar.
 Kateri ima pravico, da se Koča materialno
 po sprejetih načrtih zgradi. Posvetilo
 pristojni, ki naj Koča stoji, pregradi se
 g. dr. Graniar in g. Feliks Trdnik.
 [Podpisi: Leop. Graniar, Fr. Kocbek, načelnik]

Faksimile zapisnika, ki ga je spisal in podpisal načelnik Savinjske podružnice SPD Fran Kocbek: takrat so se člani odločili postaviti Mozirsko kočo

Mozirska koča je stala na svetu, ki ga je podružnica kupila leta 1906. Leta 1936 je kupil odbor (Savinjske podružnice v Celju) prostor za novo kočo. Preden so jo začeli graditi, so začeli delati dovozno cesto in pripravljati material. Vendar jih je prehitela vojna. Ko je leta 1939 in 1940 podružnica precej sveta še dokupila, je imela na Golteh okrog 5 hektarov svoje zemlje. Povprečni letni obisk je dosegel že 1300 oseb.

Zaradi velikega dotoka smučarjev je takratni oskrbnik Mozirske koče na lastno roko na sosednjem pobočju zgradil večje poslopje, ki je imelo spodaj hlev in zgoraj sobo. To stavbo so označevali kot »Lesjakovo bajto«. Lesjak je postavil bajto na svetu, ki mu ga je podarila šmihelska pašniška skupnost, vendar zemljišče še ni bilo zapisano na njegovo ime. **Lesjaku** »bajta« ni prišla pričakovana dobička, zato jo je dal v najem podružnici. Leta 1937 so preuredili tako staro kočo kakor tudi Lesjakovo bajto.

Med drugo svetovno vojno so vse stavbe na Mozirski planini pogorele.

POVOJNO NAVDUŠENJE IN TEŽAVE

Po 2. svetovni vojni so se za obnovo postojanke na Golteh najprej navdušili celjski smučarji. Za začetek so že za smučarsko sezono 1945–46 postavili leseno barako nekaj korakov stran od med vojno pogorele Mozirske koče. V začetku delovanja povojne planinske organizacije v Celju v prvi polovici leta 1946 so sklenili obnoviti Mozirsko kočo na Golteh. **Tine Orel**, predsednik Planinskega društva Celje do leta 1963, je o povojni obnovi planinskih postojank na Mozirski planini (PV 1963) zapisal:

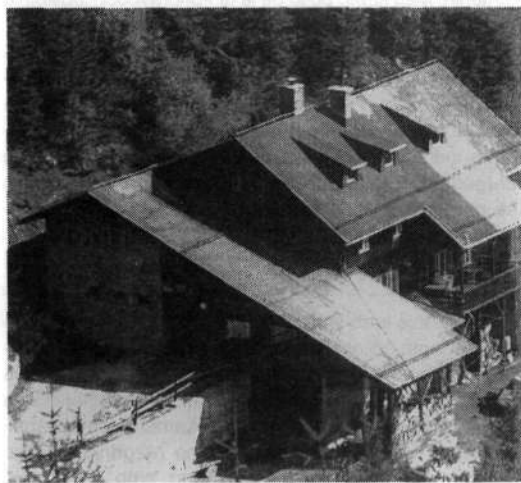
»Mozirsko kočo smo začeli graditi 20. avgusta 1946. S kreditom 250 000 din smo spravili kočo pod streho, tako da je pozimi 1946–47 koča že sprejemala smučarje. Z Mozirsko kočo je imelo društvo nepretrgano delo vse do leta 1953: leta 1948 je bila urejena notranjščina, leta 1949–50 smo ji prizidali verando in moderno gostinsko sobo itd. ... Junija 1951 je koča pogorela v gozdnem požaru; v pol ure je bilo na tleh vse, kar smo s tolikšnim navdušenjem in ljubeznijo gradili skozi štiri leta.«

»Kljub prostranemu in pošastnemu pogorišču je društvo kočo že dva dni nato odprlo pod šotorom, mesec dni nato pa na mestu, kjer je stala stara Mozirska koča iz leta 1896, že postavilo lesenjačo s pogradi za 50 oseb, s kuhinjo in pritklinami. Ni še preteklo leto, že je društvo na starem mestu odprlo novo, lepšo postojanko s petimi sobami, 30 posteljami in 100 skupnimi ležišči.«

Dušan Gradišnik, ki je za Orlom prevzel predsedniške posle PD Celje, piše v publikaciji »Nazaj v planinski raj« o obdobju po letu 1963 naslednje:

»V sedemdesetih letih je društvo zašlo v težave: ljudje sezonskega dela niso sprejemali, stalnega delovnega razmerja pa postojanke materialno ne bi prenesle. Tako je bilo društvo prisiljeno oddati Mozirsko kočo v zakup Turističnemu podjetju Izletnik. Z nastankom Rekreacijskega centra na Golteh se je pokazal interes (stare) občine Mozirje, da bi nastalo integrirano gostinsko podjetje, ki bi zajelo tudi Logarsko dolino. Na Mozirski koči se je gospodarilo vedno slabše, zato je društvo kupcu Planinskega doma v Logarski dolini, Izletniku Celje, postavilo pogoji, da mu Planinski dom prodajo le skupaj z Mozirsko kočo. Mozirska koča je nato prehajala iz rok v roke in končno pristala tam, kamor je edino spadala, to je v last Planinskega društva Mozirje. Mozirsko društvo jo je od Rdeče dvorane Velenje prevzelo z brezplačnim prenosom januarja leta 1984.«

Sedanje koča na Golteh

ZAVETIŠČE ZA GORSKE REŠEVALCE

Planinsko društvo Mozirje je ob 90-letnici Mozirske koče izdalo brošurico, v kateri so zapisali nadaljevanje dogajanj na Mozirski koči:

»Izropana in uničena koča skoraj ni bila sposobna sprejeti utrujenega planinca. Gola kuhinja, postelje brez posteljnine, dotrajana oprema in kot rešeto luknjasta streha so bili izziv za planinsko društvo. Staro milijardo dinarjev so nabrali in več kot 9000 udarniških ur opravili, zamenjali streho, postavili škarpo, pleskali

in zidali, dograjevali in opleševali ... Vseh, ki so za obnovljeno kočo svoj pot potili, ni moč zapisati. Lahko jih imenujemo le z enim imenom: bili so planinci, ne samo mozirski, od blizu in daleč so prihajali in pomagali.«

Na mestu stare Mozirske koče iz leta 1896 je bila leta 1945 najprej postavljena že omenjena lesenjača, nato smučarska depandansa, leta 1985 pa so gorski reševalci Planinskega društva Celje postavili leseno zavetišče (okrog 80 m² tlorisne površine) in pripadajoče dvoriščno poslopje. Danes to zavetišče služi gorskim reševalcem, ki opravljajo svojo dejavnost na smučiščih Golt.

PLANINSKA DELOVNA AKCIJA LETA 1946 PRI MOZIRSKI KOČI

NOV DOM NA POGORIŠČU STAREGA

MIRAN HORVAT

Bilo je leta 1946, ko sem končal šesti razred gimnazije v Celju. Kot mnogi drugi mladi sem se tudi sam prijavil za delovno akcijo. Tisto leto sta bili dve zvezni akciji: regulacija Pesnice in izgradnja proge Brčko—Banovići. Odločil sem se za delo v Bosni. Malo pred odhodom pa so verjetno na predlog celjskega planinskega društva ali pa profesorja **Tineta Orla** izločili okrog petnajst fantov in deklet — dijakov celjske gimnazije. Tako je nastala skupina mladih, določena, da pomaga pri obnavljanju med vojno požgane in porušene Mozirske koče. Med temi izbranci sem bil tudi jaz.

Konec junija smo v Celju naložili na tovornjak hrano, posodo in mnogo materiala, potrebnega pri gradnji koče. Skozi Mozirje smo se peljali do hribovske vasi Šmihel, kjer smo vse preložili na kmečke vozove in potem je živina ob naši pomoči z muko vlekla tovor v strmi breg. Pod zadnjimi vzpetinami smo ves tovor razložili in ga na ramenih znosili do razrušene koče. Spominjam se, da sem hitro pograbil rolo strešne lepene, ki se mi je zdela najbolj pripravna za nošenje na ramenih. Med strmo potjo pa je ta »pripravnost« postajala vse težja: zdelo se mi je, kot da na goro prenašam križ.

Blizu požgane koče je bila majhna lesena koča, kamor se je začasno nastanil naš vodja profesor Orel z družino, pod streho kočice pa smo znosili hrano, posodo in drugi material. Sami smo se nastanili v velikem, okroglem indijanskem šotoru. V krogu smo si drug poleg drugega uredili ležišča iz vejevja in praproti. Novi dom se nam je zdel zelo imeniten, podoben tistemu iz puštolovske zgodbe.

DVA MESECA V GORAH

Že naslednje jutro smo pričeli delati. Od starega planinskega doma so ostali samo goli zidovi. Strehe in stropov ni bilo več, vse se je vsulo in nagrmadilo v kletnih prostorih. Najprej smo čistili in odnašali material iz kleti na plano in ga sortirali. Uporabno kamenje smo zlagali na kupe, neuporaben material smo razgrinjali in pod domom napravili teraso. Istočasno smo delali pod

teraso tudi visoko škarpo iz kamnja, da se ta nerabni material ne bi valil navzdol. Napravili smo lesena nosila in iz okolice nanosili kamenje za škarpo in novo kočo.

Delali smo ves dan, le opoldne smo imeli počitek za kosilo. Pokvarljivo hrano, predvsem meso, smo imeli spravljeno v dveh snežnih jamah: ena je ob poti na Stare stane, druga pa ob poti na Kal. Mleko in kruh smo nosili iz doline. Po enem mesecu dela smo dobili novega vodjo. Profesor Tine Orel se je poslovil in z družino odšel v dolino, naš novi vodja je postal profesor **Karel Jug**. Ko je prišel in nam ga je profesor Orel predstavil, smo se ob pogledu nanj kar zgrozili. Bil je strašansko suh, upadlega obraza, bled in slaboten. Poleg nas, zagorelih od planinskega sonca in prekipevajočih od moči, je bil prav neznatn. Zvedeli smo, da je to posledica internacije v nemškem taborišču Mauthausen. Hitro se je spoznal z nami in ves čas z nami tudi delal. Zato smo ga sprejeli za svojega. Delo, prijetno sožitje, predvsem pa zdrav planinski zrak so pripomogli, da se je okrepil njegov organizem in se mu je vračalo zdravje.

Začeli so prihajati tudi mojstri, zidarji in tesarji, ki so na počiščenem delovišču pričeli graditi nov dom. Pri njihovem delu smo jim seveda pridno pomagali.

Konec avgusta smo se po dvomesečnem delu vrnili v dolino polni prijetnih občutkov o opravljenem delu, lepih spominov na veselo družino in številne dogodivščine. Sam sem bil najbolj prevzet od lepote planinskega sveta, ki sem jih odkrival na tem delovnem taboru.

Ker je od tistih časov minilo že skoraj petdeset let, so mi podrobnosti ušle iz glave. Bolj so mi ostale v spominu mnoge drobne dogodivščine, ki so se mi zaradi nekaterih izrednih okoliščin, mladostne zagnanosti in optimizma za vedno vtisnile v spomin.

Prva leta po vojni smo mladi največ prostega časa prebili na vsakdanjem udarniškem delu. Prosti čas sem se navadil preživljati na športnih igriščih, saj sem se ukvarjal z vrsto športov, najbolj vnet pa sem bil kot atlet Olimpa, kasneje Kladivarja. Kot metalec sem delo pri izgradnji Mozirske koče izkoristil tudi za trening. Dvigoval sem, nosil in premetaval skale in kamenje. Če je bilo treba kamen vreči, sem ga vedno sunil kot kroglo.